
TEATRUL REPUBLICAN PENTRU COPII ȘI TINERET „LUCEAFĂRUL” – PAGINI DE ISTORIE

Vera Stăvilă

În noiembrie 2010 Teatrul Republican pentru copii și tineret „Luceafărul”, teatrul care a revoluționat arta teatrală din Republica Moldova și a înscris un nou capitol în istoria teatrului de limbă română, a marcat jumătate de secol de activitate.

Articolul introduce în circuitul științific mai multe colecții valoroase despre istoria și activitatea Teatrului Republican „Luceafărul”. Materiale care au intrat în patrimoniul Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei în diferite perioade de timp. Colecțiile includ documente, corespondență, imagini fotografice, programe, pliante, invitații la spectacole, obiecte personale, fiind donate de actorii și regizorii I. Ungureanu¹, S. Șcurea², E. Todorașcu³, B. Zahava⁴, personalități care au stat la temelia fondării teatrului. La elaborarea acestui studiu s-a folosit și colecția de afișe a Teatrului Republican „Luceafărul” din ultimii ani, materiale intrate recent în patrimoniul MNAIM⁵.

Teatrul Republican pentru copii și tineret „Luceafărul” a fost fondat de către prima promoție de actori moldoveni, absolvenți ai Școlii Superioare de Teatru „B. Șciukin” de pe lângă Teatrul „Vahtangov” (1955-1960) din Moscova, școală condusă de artista poporului din URSS, profesoara și regizoarea Ana Orociko.

De fapt, istoria acestui colectiv artistic începe încă în anul 1955, când regizoarea A. Orociko, discipolă a lui E. Vahtangov, vine la Chișinău pentru a selecta un grup de tineri pentru Studioul moldovenesc de pe lângă Școala Superioară de Teatru „B. Șciukin” din Moscova. Din sute de pretendenți au fost aleși 20 de tineri din diferite localități ale Moldovei. Aceștia s-au dovedit a fi nu un simplu grup de viitori studenți, ci o viitoare trupă de teatru, care, după cinci ani de studii, au alcătuit o trupă. A fost o premieră: o promoție de absolvenți s-a transformat într-o trupă de tea-

tru! În colecția Eugeniei Todorașcu, fostă actriță a Teatrului „Luceafărul”, găsim prima fotografie a acestui grup de absolvenți: Maria Balan, Dumitru Caraciobanu, Vasile Constantin, Nina Doni, Ion Horea, Pavel Iațcovschi, Valentina Izbeșciuc, Dumitru Fusu, Ecaterina Malcoci, Nina Mocreac, Anatol Pogolșa, Gheorghe Rotăraș, Anatol Rusu, Grigore Rusu, Ion Șcurea, Eugenia Todorașcu, Ilie Todorov, Ion Ungureanu, Vasile Zaicuic⁶.

În timpul studiilor acești tineri au luat lecții de la personalități notorii în lumea teatrului cum ar fi: A. Orociko, B. Zahava, Ț. Mansurova, A. Remizova, I. Tolcianov și au beneficiat de o bună pregătire profesională. Studioul format și condus de A. Orociko dispunea de forțe actricești pentru a monta spectacole de cele mai diferite genuri – de la vodeviluri până la tragedii.

Grupul de absolvenți ai Școlii teatrale „B. Șciukin” de pe lângă Teatrul „Vahtangov” a debutat în luna mai 1960, la Decada literaturii și artei moldovenești la Moscova, cu spectacolele: „Flori de câmp” de C. Condrea și „Costumul de nuntă” de Varen și Boillet. În patrimoniul MNAIM se păstrează primul program al tinerei trupe. Programul include un scurt istoric al pieselor și distribuția rolurilor în cele două spectacole prezentate la această decadă⁷. Atunci a apărut ideea fondării unui nou teatru la Chișinău, în baza acestui grup de actori. În cadrul Decadei spectacolul „Costumul de nuntă” a fost jucat pe cele mai prestigioase scene, inclusiv pe scena Teatrului din Kremlin, iar criticii de teatru din Moscova i-a numit „Moskovskii 23-i” (în Moscova existau atunci 22 de teatre profesionale). La închiderea Decadei, au fost remarcați chiar de E. Furțeva, ministrul Culturii al URSS, care a apreciat mult evaluarea acestui colectiv.

În iunie 1960 tinerii absolvenți ai Școlii Teatrale „B. Șciukin” din Moscova revin în Moldova. Întoarcerea acestora la Chișinău mai rămâne și

¹MNAIM, FB -18094.

²MNAIM, FB-24507.

³MNAIM, FB-15013.

⁴MNAIM, FB-17300.

⁵MNAIM, FB 28303.

⁶MNAIM, FB-15013-13.

⁷MNAIM, FB-15013-5.

Foto 1. Trupa Teatrului Republican pentru copii și tineret „Luceafărul”. Anul 1960.

până astăzi o enigmă, explicabilă doar prin scurtul „dezgheț” prin care trecuse URSS în acei ani.

Spectacolele de diplomă „Flori de câmp” și „Cositumul de nuntă” au fost prezentate la Chișinău pe 26 și 27 iunie, pe scena Teatrului rus „A.P. Cehov”. Inițial trupa activează în componența Teatrului Republican de păpuși „Licurici”. Unirea acestor două teatre în unul singur era explicată prin lipsa unui edificiu.

De menționat că prin ordinul Ministerului Culturii al RSSM nr. 197 din 31 martie 1960 Teatrul Republican de păpuși „Licurici” a fost reorganizat în Teatrul Republican pentru copii și tineret „Licurici” în componența căruia intrau două trupe: trupa „Teatrului de păpuși” și trupa „Teatrului tânărului spectator”. În același an (1960), în baza hotărârii CC al UTCL din RSSM și a Colegiului Ministerului Culturii din 18 august⁸ și ordinului nr. 53 al Ministerului Culturii al RSSM din 30 septembrie 1960⁹, Teatrul Republican pentru copii și tineret „Licurici” își schimbă denumirea în Teatrul Republican pentru copii și tineret „Luceafărul”, pentru că denumirea de „Licurici” nu mai corespundea noului profil al teatrului.

⁸ ANRM, F. 3011, inv. 7, d. 234, f. 198.

⁹ ANRM, F. 3011, inv. 7, d. 231, f. 229.

La 18 septembrie 1963 Ministerul Culturii transmite la balanța Teatrului pentru copii și tineret „Luceafărul” clădirea Clubului din strada Kiev 121 litera „E”. În acest sediu a fost transferată trupa teatrului de păpuși¹⁰.

De aici încolo aceste două trupe se despart și se formează două teatre: Teatrul Republican de păpuși „Licurici” și Teatrul Republican pentru copii și tineret „Luceafărul”¹¹.

În continuare, trupa montează și prezintă spectacole în edificiul din strada Fântânilor (azi Veronica Micle 7)¹².

¹⁰ ANRM, F. 2718, inv. 1, d. 22, f. 35.

¹¹ ANRM, F. 2718, inv. 1, d. 22 f. 39.

¹² Primele mențiuni documentare țin de anul 1838, când pe acest loc se aflau două case, proprietară fiind Elisaveta Ru-seanskaia, iar din 1838 până în 1908 – familia Procupeț. În 1908 o casă de locuit a fost cumpărată de asesorul de colegiu Egor Constantin Neaga, care o demolează și între anii 1908 și 1914 construiește o clădire într-un parter, ridicată pe un demisol, o unitate comercială. În 1940 proprietari sunt atestați Diner și Pinhus Grinberg, lor aparținându-le două proprietăți imobiliare, una distrusă fiind la colțul străzii. În timpul celui de al Doilea Război Mondial, în locul clădirii distruse este începută construcția unei case, apoi – a unei sinagogi, care nu a fost ridicată mai sus de nivelul ferestrelor. În perioada postbelică, construcția a fost finisată. La sfârșitul anilor '50 ai secolului al XX-lea, clădirile au fost comasate, cu amenajarea interioarelor pentru Teatrul Republican „Luceafărul”. În anii '80 ai secolului al XX-lea clădirea a fost restaurată (arhitect Malahov), când i s-a alăturat o scară lată în față cu trepte din marmură (www.monument.sit.md)

Pentru început repertoriul a fost stabilit în baza spectacolelor de diplomă. Pe parcursul anului 1960 au fost prezentate la Chișinău spectacolele pregătite la Moscova: „Flori de câmp” de C. Condea, în regia Anei Orociko; „Costumul de nuntă” de Varen și Boillet, în regia Anei Remizova și „Necuratul” de G. Stefanski, în regia N. Aronețkaia. Acestea au fost timp de mai mulți ani cap de afiș al repertoriului trupei, bucurându-se de mare succes. Apoi au urmat și alte spectacole: „Nota zero la purtare” de V. Stoienescu și O. Sava, în regia lui I. Ungureanu; „Copiii și merele” de C. Condea, în regia N. Aronețkaia. Cu acest spectacol Teatrul Republican „Luceafărul” și-a închis prima stagiune teatrală (1961). A fost o reușită atât a tânărului colectiv artistic, cât și a scriitorului, spectacolul marcând o treaptă nouă în evoluția „Luceafărului” (Moldova Socialistă 1961, 3).

În anul 1962 regizorii N. Aronețkaia și S.I. Șcurea montează spectacolul „Vicleniile lui Scapin”, comedie de J.B. Moliere, în rolul principal cu actorul D. Fusu. La premiera spectacolului teatrul a fost luat cu asalt. A fost considerat cel mai bun spectacol al teatrului –piesa a fost prezentată și la Moscova în același an (Tinerimea Moldovei 1962, 3).

În anii următori, repertoriul a fost completat cu spectacolele: „Steaua Seviliei” de Lope de Vega, în regia Nadejdei Aronețkaia; „Arvinte și Pepelea” de V. Alecsandri, „În ziua nunții” de V. Rozov, în regia lui I. Ungureanu ș.a.

Tinerii actori, într-un timp scurt, au reușit să câștige simpatia publicului, formând și un contingent relativ stabil de spectatori – elevi, studenți, tineri muncitori și intelectuali. A fost un moment de cotitură în istoria culturală a Basarabiei. Evoluția Teatrului Republican „Luceafărul” a influențat întreaga viață teatrală din republică. Odată cu apariția lui s-a format un spirit sănătos de competiție între colectivele teatrale. Acești tineri actori au venit cu noi piese și cu noi personaje. Erau jucate piese necunoscute publicului. Aveau o cultură a vorbirii total diferită de cea de la alte teatre din republică. Ei erau vorbitori de limbă română, cunoscători de literatură, cu un artistism și o cultură teatrală de excepție.

Personalitatea teatrului a fost definită prin creația celor trei regizori-lideri: I. Ungureanu, S.I. Șcurea, I. Todorov, care au activat în diferite perioade de timp. În anul 1964 în funcția de regizor-șef al teatrului „Luceafărul” este numit Ion Ungurea-

nu. El a montat un șir de spectacole excepționale, printre care ținem să menționăm următoarele piese: „În ziua nunții” de V. Rozov (1964), „Jodellet – slugă și stăpân”, de P. Scarron (1967), „Maitare ca dragostea” de V. Lavreniov (1968), „Pescărușul” de A. Cehov (1969) ș.a. A realizat o serie de spectacole interzise de autorități: „Radu Ștefan, Întâiul și ultimul” de A. Busuioc, „Minodora” de A. Strâmbeanu, „Steaua fără nume” de M. Sebastian.

Tot în anul 1964, I. Ungureanu obține suport financiar pentru deschiderea la Teatrul Republican „Luceafărul” a filialei Școlii teatrale „B. Șciukin”. Atunci teatrul se confrunta cu prima criză de cadre. O parte din actori părăsesc trupa: Vera Grigoreva, Anatol Rusu, Pavel Iațkovski, Dumitru Fusu. Pe de altă parte, în colectiv veneau actori de altă formație, și adaptarea în acest teatru nu era de loc simplă. De fapt, un studiu sub egida teatrului a existat începând cu stagiunea 1961-1962. Atunci și-a început studiile teatrale Paulina Zavtoni, Spiru Haret, Maria Doni, Lucia Dimitriu, Veronica Savca, Eugenia Iurcișina, Gheorghe Urschi, Speranța Cocârlă ș.a. Pentru acest studiu au fost selectați 17 tineri din 200 de candidați. Aceștia i-au avut profesori pe Ion Ungureanu, Ion Șcurea, Pavel Sabin, Eugenia Todorășcu. Veneau pedagogi și de la Școala Teatrală „B. Șciukin”, iar sesiunea de primăvară era susținută la Moscova. Acest lucru este menționat și în corespondența dintre regizorul-șef al teatrului Ion Ungureanu și regizorul și pedagogul Școlii Teatrale „B. Șciukin”, Boris Zahava, care se păstrează în patrimoniul MNAIM¹³. Este interesant că în spectacolele teatrului studenții erau încadrați chiar din primul an de studiu, iar trei spectacole au fost realizate numai cu participarea lor. Este vorba de piesele „Cenușăreasa” de E. Șvarț și G. Gabbe, „Steaua fără nume” de M. Sebastian, „Cu dragostea nu-i de glumit” de A. de Musset¹⁴.

Astfel, în anul 1970 trupa Teatrului Republican „Luceafărul” a fost completată cu 20 de tineri actori, absolvenți ai filialei Școlii Teatrale „B. Șciukin” de pe lângă Teatrul Republican „Luceafărul”. În anul 1972 colectivul de creație era alcătuit din 42 de actori. Teatrul se pomenește cu o echipă destul de mare. O parte din actori erau incluși foarte rar în repertoriu. Se aducea drept

¹³ MNAIM, FB-17300.

¹⁴ ANRM, F. 2718, inv. 1a, d. 5, f. 2-3.

argument faptul că toți absolvenții au fost lăsați în acest teatru. Adevărul era altul, nu se alegeau piesele corect, sau cele selectate nu erau acceptate de Ministerul Culturii, mai bine zis nu treceau cenzura.

S.I. Șcurea (regizor-șef al teatrului între anii 1971 și 1979) devine cunoscut publicului larg în calitate de regizor din 1967. Primul său spectacol a fost „Casa Bernardei Alba” după piesa cu același titlu a lui Federico Garcia Lorca. Piesă în care au fost distribuite toate actrițele teatrului. În opinia criticilor, spectacolul a fost o probă a capacității regizorului, de a imagina universuri umane, de a le da întrupare și adevăr artistic. S-a impus în mai multe spectacole și, în special, în „Chirița în provincie” de V. Alecsandri. Este, între altele, piesa în care el însuși a evoluat în rolul Chiriței. Oferind spectatorilor clipe de adevărată delectare artistică, regizorul S.I. Șcurea a demonstrat că este receptiv în măsură egală atât la comedie cât și la dramă. Alt spectacol montat de S.I. Șcurea a fost piesa „Pe un picior de plai” de I. Podoleanu, spectacol calificat drept o realizare de talent al artei scenice moldovenești. Această opinie a fost împărtășită de mai mulți critici de teatru, inclusiv de Irina Uvarova. Cu aproape două decenii în urmă ea scria: „această piesă ar putea să pară o creație remarcabilă a dramaturgiei moldovenești. Nu este așa, piesa nu ne pare și nu ni s-a părut vreodată astfel. Teatrul este acela care a supus-o numeroaselor redactări și a făcut totul de ce a fost în stare ca s-o aducă la condiția scenică” (Uvarova 1992, 25).

Teatrul Republican „Lucașfăruș” cunoaște cea mai strălucită perioadă a existenței sale în anii '60-'70 ai sec. XX, când dă dovadă de maximum talent, inspirație și curaj civic. Cu teatrul colaborează cele mai strălucite talente ale timpului, dramaturgii: I. Druță, A. Busuioc, A. Strâmbeanu, I. Podoleanu, Gh. Malarciuc; pictorii: V. Rusu-Ciobanu, G. Sainciuc; compozitorii: E. Doga, M. Dolgan; poezii: E. Loteanu, A. Marinat ș.a.

Spectacolele montate în această perioadă: „Radu Ștefan, întâiul și ultimul” de A. Busuioc, „Pășările tinereții noastre” de I. Druță, „Minodora” de A. Strâmbeanu, „Săptămâna patimilor” de I. Podoleanu ș.a., au adus glorie teatrului. Aici spectatorii luau lecții de demnitate. Premierile erau așteptate cu mare nerăbdare, iar la casele de bilete se formau cozi.

La finele anului 1970, cu ocazia unui deceniu de activitate, Teatrul Republican „Lucașfăruș” înscris pe afiș premiera spectacolului o sută „Chirița în provincie” de V. Alecsandri, în regia lui S.I. Șcurea. Cu această ocazie trupa a fost premiată de către Ministerul Culturii cu 500 de ruble¹⁵.

Tot în anul 1970 începe montarea spectacolului „Minodora” după piesa lui A. Strâmbeanu „Ștafeta”, în regia lui I. Ungureanu. Spectacol care a dat mari bătaii de cap celor de la Ministerul Culturii. Inițial piesa n-a fost acceptată, aducându-se drept argument necorespunderea nivelului politico-ideologic. La începutul anului 1971 teatrul revine la această piesă. Au fost făcute unele modificări, împreună cu autorul, în piesă și în spectacol. I. Ungureanu a produs spectacolul „Minodora” la 28 noiembrie 1971. A primit avis pozitiv de a fi prezentat spectatorului la 4 decembrie a aceluiași an¹⁶. Cu toate acestea, după 12 reprezentații spectacolul „Minodora” a fost suspendat definitiv din motive ideologice.

A urmat excluderea din repertoriu a spectacolului „Radu Ștefan Întâiul și ultimul”, fiindcă demnitarilor nu le-a plăcut că în piesă țiganul fură un purcel. Ceea ce nu este suficient pentru a interzice un spectacol. A fost suspendat și spectacolul „Steaua fără nume” de M. Sebastian. Regizorul I. Ungureanu este învinuit că se orientează spre dramaturgia românească. Deoarece le-a cerut lucrătorilor tehnici să nu înjure în teatru în rusește, I. Ungureanu a fost învinuit că a interzis limba rusă în teatru, apoi este acuzat și de naționalism (Uvarova 1992).

Începuse o activitate de subminare a teatrului. Era în plină epocă a denunțurilor, acestea se fabricau atât în teatru, cât și în afara lui. Teatrul devenise obiectul unei atenții speciale.

Între anii 1979-1984 regizor-șef al teatrului este numit I. Todorov, care a preferat montarea comediilor și s-a pronunțat ca un adept al teatrului experimental. El nu putea juca ca alți actori și nici nu putea monta ca alți regizori. A realizat un șir de spectacole: „O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, „Neisprăvitul” de D. Fonvizin, „Arvinte și Pepelea” de V. Alecsandri, „Troita” de D. Matcovschi. Încă în anul 1973 montează „Tragedia optimistă” de V. Vișnevski, unde a fost distribuită în totalitate grupa de bărbați a teatrului. Acest spec-

¹⁵ ANRM, F. 2718, inv. 1, d. 82, f. 5.

¹⁶ ANRM, F. 2718, inv. 1, d. 19, f. 1, 4.

tacol a avut mare succes la public atât la Chișinău cât și în turneele prezentate prin republică¹⁷.

În a doua jumătate a anilor '70 ai sec. XX teatrul se confruntă cu un șir de probleme. Teatrul este supus unor controale interminabile, este declarat în stare de avariere și, în cele din urmă, închis. O parte din spectacolele programate au fost transferate, pentru a fi prezentate spectatorului în sala Filarmonicii, unele au fost anulate. Trupa a fost nevoită să plece în turneu prin republică înainte de termen. Astfel preocupările principale ale teatrului devin turneele prin satele republicii. Trupa a fost împărțită în două grupe: una cu spectacolul „Viața e frumoasă” de I. Podoleanu, în regia lui S.I. Șcurea, și cea de-a doua grupă cu spectacolul „Jucătorii” de N. Gogol, în regia lui I. Todorov, care a susținut foarte puține spectacole, fiindcă piesa era prea complicată și nu era pe înțelesul spectatorului. Piesa a fost retrasă din turneu. A fost trimis un alt grup de actori cu piesa „Însurătoarea” de același autor, acest spectacol a avut priză la public și a fost prezentat cu succes prin satele republicii. În pofida tuturor problemelor care existau – cluburi degradate, scene improvizate prost amenajate, lipsa decorului, numai într-o singură stagiune trupa juca în sate până la 200 de spectacole¹⁸.

În februarie 1971, printr-un ordin al Ministerului Culturii al RSSM, regizorul-șef al teatrului I. Ungureanu a fost demis din funcție¹⁹, iar peste un an (1972) a fost nevoit să se despartă de teatru. După demisia lui Ion Ungureanu, pleacă și Ilie Todorov, la Cursurile de regizori la Moscova. În teatru rămâne un singur regizor, S.I. Șcurea. S-au montat câteva spectacole. Au fost invitați și regizori de la Moscova pentru colaborare, dar teatrul nu mai era acel de altă dată. Teatrul își pierde o parte din spectatori. Unii actori părăsesc trupa, iar Teatrul „Luceafărul” rămâne fără repertoriu.

Astfel, în anii '70-'80 Teatrul „Luceafărul” traversează o perioadă mai dificilă în istoria sa, intră într-o anumită criză de creație și se află în căutare de expresie. La sfârșitul anilor '80 un mare grup de actori tineri, în frunte cu Petru Vutcarău și Mihai Fusu, reprezentanții celei de-a treia promoții a Școlii Teatrale „B. Șciukin”, părăsesc „Luceafărul” pentru a fonda un alt teatru („E. Ionesco”). Cinci ani mai târziu, în toamna anului 1994, M.

Fusu revine în teatrul în care și-a început cariera scenică pe post de director artistic. În cele cinci stagiuni cât s-a aflat la conducerea teatrului, M. Fusu a încercat să armonizeze tradițiile vechi ale teatrului cu tendințele moderne. Au luat naștere câteva spectacole de valoare, printre care: „Macbeth” de E. Ionesco, „Don Juan” de mai mulți autori, și „Hamlet” de Shakespeare. În cele din urmă M. Fusu părăsește teatrul definitiv.

În 1999 la conducerea teatrului vine B. Focșa, tânăr absolvent al Facultății de regie a Universității de Stat a Artelor din Chișinău. Odată cu venirea acestui regizor, teatrul înscrie o nouă și originală pagină în istoria sa. Are loc revigorarea trupei. Se creează o atmosferă de conlucrare între generații de actori.

Astăzi, alături de cele două promoții de actori din clasa lui B. Focșa, care formează echipa teatrului, mai activează actori din primele generații: N. Doni, P. Zavtoni, R. Ene, T. Băscescu, Gh. Pârlea ș.a. Actualmente, repertoriul Teatrului Republican pentru copii și tineret „Luceafărul” numără 25 de spectacole, inclusiv spectacole pentru copii. Remarcăm o parte dintre spectacolele care au înregistrat succese remarcabile atât în fața publicului spectator, cât și a criticii de specialitate.

În anul 2000, cu prilejul jubileului de 40 de ani de la fondarea teatrului, a fost montat spectacolul „Ciuleandra” după L. Rebreanu, în regia lui B. Focșa, care a fost mult apreciat de spectatori.

De un mare succes s-a bucurat și spectacolul „Mascarada” de M. Lermontov, în regia lui Boris Focșa. Premiera spectacolului a avut loc la 25 martie 2002. Această realizare scenică a fost distinsă cu Premiul Mare în cadrul Festivalului Internațional „Belaya Veja”, Brest, Belarus. A fost nominalizat la Gala Premiilor UNITEM, ediția 2002 la compartimentul cel mai bun regizor, cel mai bun designer de costume, cel mai bun spectacol. De asemenea, spectacolul a participat la Festivalul Internațional de teatru din Trabzon, Turcia, la Festivalul Internațional de teatru din Riga, Letonia. Conform criticii de specialitate de la noi și din străinătate, spectacolul „Mascarada” este considerat o performanță a teatrului modern în general, fiind realizat în maniera teatrului de imagine, ce are un impact puternic asupra publicului din orice colț al lumii. Spectacolul este realizat de tineri actori, studenți de la Facultatea de

¹⁷ ANRM, F. 2718, inv. 1a, d. 19, f. 13.

¹⁸ ANRM, F. 2718, inv. 1a, d. 5, f. 34.

¹⁹ ANRM, F. 2718, inv. 1a, d. 19, f. 2.

Foto 2. Colectivul teatrului „Luceafărul” . Anul 2008.

Artă Teatrală a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, clasa regizorului Boris Focșa.

„Omul cel bun din Sâciuan” a fost montat la „Luceafărul” în 2004, regia este semnată de Boris Focșa, spectacol care a luat premii și mențiuni la festivalurile de profil din țară și din străinătate: Premiul pentru cel mai bun spectacol și Premiul pentru cel mai bun rol feminin, la Gala Premiilor UNITEM, ediția 2004; Premiul pentru originalitate și experiment la Festivalul „Belaya Veja” din Brest, Belarus, ediția 2004.

În primăvara lui 2007, spectacolul „Opera de trei parale” de B. Brecht a fost desemnat cel mai bun spectacol al anului la Gala UNITEM. Tot în acest an regizorul Boris Focșa montează „Livada cu vișini”, de A.P. Cehov – un spectacol care vine să cimenteze reputația „Luceafărului” calificându-l drept teatru de repertoriu²⁰.

2008 aduce o premieră la „Luceafărul”, dar și în teatrul românesc. Este pentru prima dată când poemul lui Mihai Eminescu, „Luceafărul”, vede lumina rampei. Este prima dramatizare și montare a poemului eminescian în spațiul românesc. În luna septembrie a aceluiași an, trupa a prezentat spectacolul „Luceafărul” de M. Eminescu la Festi-

valul Internațional de Teatru „Belaya Veja 2008” din Belarus²¹.

În 2009, Teatrul „Luceafărul” demonstrează încă o dată că este un deschizător de cale. Pentru prima dată pe o scenă de teatru din Chișinău este montat un spectacol de cabaret – „Cabaret Jacksonville”. Este un spectacol pentru care regizorul Boris Focșa colaborează cu cei mai buni specialiști în domeniu: Dorel Burlacu – muzică, Stela Verebceanu – costume, Adrian Suruceanu – scenografie²².

În perioada 1-8 iunie 2009, la Moscova s-a desfășurat a VIII-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru „Slaveanski Venet”. Republica Moldova a fost reprezentată la acest festival de Teatrul Republican „Luceafărul”, care a prezentat spectacolul „Mascarada” de M. Lermontov. A revenit acasă cu trei premii de la acest festival: premiul pentru cea mai originală realizare scenică a spectacolului „Mascarada”, premiul pentru cea mai bună interpretare a rolului Nina, care i-a revenit actriței Stela Focșa și premiul pentru cea mai bună interpretare a rolului lui Arbenin, care i-a venit actorului Veaceslav Mereuță.

²⁰ MNAIM, FB-28303-4.

²¹ MNAIM, FB-28303-7.

²² MNAIM, FB-28303-3.

La sfârșitul anului 2009 la Teatrul Republican pentru copii și tineret „Luceafărul” a fost montat spectacolul „Aladin” după „O mie și una de nopți”, versiune scenică și regie Stela Focșa. „Aladin” este un spectacol pe care vin să-l revadă atât copiii, cât și adulții, fiind foarte solicitat.

Astăzi remarcăm ascensiunea acestui teatru cu o formidabilă echipă de actori: Avelin Tabarcea, Stela Mierlă, Dumitru Acriș, Iulian Ursu, Vladimir Isac, Rodica Mereuță, Veaceslav Mereuță, Iulia Bordeianu ș.a.

Bibliografie

Moldova Socialistă 1961: Moldova Socialistă, 10 iunie, 1961.

Tinerimea Moldovei 1962: Tinerimea Moldovei, 14 ianuarie, 1962.

Uvarova 1992: I. Uvarova, Teatrul „Luceafărul” un deceniu al devenirii (Chișinău 1992).

The “Luceafărul” Republican Theatre for Children and Youth: Pages of History

Abstract

The activity of the “Luceafărul” Theatre since the day of its foundation can be divided into three periods. The golden era of its history was in 1960-1970s when the performances of this theatre were marked by a special talent, inspiration, and civic courage. At this time there were put on epy stage such plays as “Radu Stefan – the first and last” by A. Busuioc, “Minodora” by A. Strambeanu, “Passion Week” by I. Podoleanu, etc. New productions were expected with great impatience and there were long queues at the box-office.

Then there followed a long period of creative crisis that lasted until the early 1990s.

A renovation of the theatre started in the late 1990s, with the coming of a new director Boris Focșa. He put on the stage a series of performances which had been highly appreciated by the public both in country and abroad.

Today in the repertoire of the “Luceafărul” Republican Theatre there are 25 performances, including plays for children. Actors from the first generation (N. Doni, P. Zavtoni, R. Ene, T. Bănescu, Gh. Pârlea, and others) still continue to play here along with the two generations of actors from B. Focșa’s class. In general, it should be noted the creative recovery of this theatre with an excellent troupe which includes such actors as A. Tabarcea, S. Mierla, D. Acriș, Iu. Ursu, V. Isac, R. Mereuță, V. Mereuță, Iu. Bordeianu, and others.

List of illustrations:

Photo 1. Troupe of the “Luceafărul” Republican Theatre, 1960.

Photo 2. Collective of the theatre, 2008.

Республиканский театр юного и детского зрителя «Лучафэрул»: Страницы истории

Резюме

В деятельности театра «Лучафэрул» с момента его основания можно выделить три периода. Золотой эрой в истории театра были 60 – 70-е годы XX века, когда его постановки отличались особым талантом, вдохновением и гражданским мужеством. В это время на сцене ставятся спектакли «Раду Штефан – первый и последний» А. Бусуйок, «Минодора» А. Стрымбяну, «Страстная неделя» И. Подоляну и другие. Зрители с нетерпением ожидали новых премьер, у билетных касс выстраивались очереди.

Затем последовал долгий период творческого кризиса, продлившийся до начала 90-х годов прошлого века. Второе дыхание театр обрел в конце 90-х, с приходом нового режиссера Бориса Фокши, который осуществил ряд постановок, имевших большой успех, как у местного зрителя, так и за рубежом.

Сегодня в репертуар Республиканского театра «Лучафэрул» входят 25 спектаклей, в том числе и постановки для детей. Наряду с двумя поколениями актеров из класса Б. Фокши, здесь продолжают играть актеры из первого поколения: Н. Дони, П. Завтони, Р. Ене, Т. Бэеску, Г. Пырля и другие. В целом, следует отметить большой творческий подъем в деятельности этого театра с замечательной труппой, в которую входят А. Табарча, С. Миерлэ, Д. Акриш, Ю. Урсу, В. Исак, Р. Мереуцэ, В. Мереуцэ, Ю. Бордеяну и другие актеры.

Список иллюстраций:

Фотография 1. Труппа Республиканского театра «Лучафэрул». 1960 г.

Фотография 2. Коллектив театра. 2008 г.

15.03.2011

